

Dr. Tribl Norbert, Ph.D.

Közigazgatási anyagi és eljárási jog
Munkaügyi és Társadalombiztosítási Igazgatási alapképzési szak

2.

A közigazgatási jog helye a jogrendszerben
A közigazgatási jog forrásai

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen
készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.6.2-16-2017-00007

A tárgy jellege:	Kollokvium
Szak:	Munkaügyi és Társadalombiztosítási Igazgatási alapképzési szak
Tárgyfelelős intézet:	SZTE Állam- és Jogtudományi Kar Közjogi Intézet
Oktatók	Dr. Tribl Norbert, Dr. Siket Judit Sára
Elérhetőség:	 tribl.norbert@szte.hu
Tantárgyi kreditpontok:	2 kredit
Követelmények:	Coospace adatlap szerint

Tartalom

I. A közigazgatási jog helye a jogrendszerben.....	3
II. A közigazgatás fogalma.....	3
III. A közigazgatás szabályozási területei	4
IV. A közigazgatás funkciója és feladatai	4
V. A közigazgatási jog alapelvei.....	5
VI. A közigazgatási jog forrásai.....	6
VII. Ellenőrző kérdések.....	7
VIII. Ajánlott irodalom	7

Az olvasólecke elsajátításához szükséges idő kb. 20 perc.

I. A közigazgatási jog helye a jogrendszerben

Emlékezzünk: A jogrendszer valamely állam hatályos jogszabályainak rendezett összessége. A jogforrásokat el kell különítenünk a jogszabályoktól. Az Alaptörvény T) cikke alapján a jogszabályok köre és egymáshoz fűződő viszonya szigorúan meghatározott. A jogrendszer és így a jogszabályi hierarchia csúcspontja az Alaptörvény (alkotmány) áll. A jogágak a tartalmilag hasonló társadalmi viszonyokat azonos módszerrel szabályozó jogi normák összességei.

A közigazgatási jog a jogrendszer egyik jogága, tipikus közjogi jogágazat.

A jogrendszerben az egyes jogágak nem egymástól elszigetelten, hanem egymás mellett, egymással összefüggésben léteznek, ami azt jelenti, hogy az egyes jogágak kihatnak egymásra, illetve sok esetben az élethelyzetek összetettségére tekintettel a jogviszonyok is összetett, több jogág szabályozási rendszerét érintő folyamatokká válnak. (Pl. egy örökbefogadás egyrészt a családjog területéhez sorolandó, amely tisztán magánjogi jogág, azonban a folyamat lebonyolítása a gyámügyi igazgatás körébe tartozik, amely a közigazgatási jog része. Így az örökbefogadásnál például a joghatások (hozzátartozói minőség, szülő-gyermek viszony, stb.) családjogiak, azonban az eljárásjogi szabályok (örökbefogadás lebonyolítása, garanciális intézkedések, stb.) a közigazgatási joghoz tartoznak. Hasonlóképpen számos, a közigazgatási jog intézményrendszerét érintő kérdés az Alaptörvényben szabályozott és alapvetően alkotmányjogi jelentőségű (pl. önálló szabályozó szervek léte és az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendeletalkotási joga), magának a szervnek a működése az általa végzett igazgatási cselekmények azonban már a közigazgatás területéhez tartoznak. Hasonlóképpen az alkotmányjog rendezi a Kormány funkcióját és hatásköreit, azok megvalósulása, illetve megvalósítása azonban már a közigazgatási jog területére tartozik.

A közigazgatási jog tehát kapcsolatban áll más jogágakkal, így első sorban az alkotmányjoggal, illetve a polgári joggal. De példaként említhető a szabálysértési jog területe, amely a büntetőjog és a közigazgatási jog határán helyezkedik el.

II. A közigazgatás fogalma

Összefoglalóan azt mondhatjuk, hogy a közigazgatási jog azoknak a jogi normáknak az összessége, amelyek az alkotmányjogi szabályozás keretei között a jogalanyok és az állam közötti viszonyokat, vagyis a társadalom tagjai és szervezetei által tanúsított magatartás befolyásolására állami közhatalom birtokában nagyrészt jogalkalmazás (jogérvényesítés) útján végzett szervezést, döntéselőkészítést, döntést és végrehajtást, továbbá a közigazgatási szervek egymás közötti viszonyait szabályozzák és amelyek érvényesítésében a közigazgatási szerveknek szerepe van.

A közigazgatás tehát:

- A végrehajtó hatalom részeként,
- de a (szűk értelemben vett) kormányzástól megkülönböztetve,
- az állam magjaként megjelenő (az állami közhatalmat közvetlenül éreztető),
- komplex (jogalkotó és jogalkalmazó, döntés-előkészítő, döntéshozó, végrehajtó, ellenőrző, szervező),
- igazgatási (mások magatartását befolyásoló) tevékenység,
- amely a törvényeknek (tágabban: a jognak) alávetetten,
- más szervezetektől elkülönült szervezetrendszer által,
- közszolgáltatások nyújtásának megszervezésével, illetve
- az állami impérium birtokában végzett igazgatással
- az állam feladatainak tényleges megvalósítását eredményezi.

III. A közigazgatás szabályozási területei

A közigazgatási jog négy szabályozási területét különböztethetjük meg:

- a jogalanyok magatartásának befolyásolására vonatkozó szabályok (**anyagi jog**),
- a magatartást előíró vagy kikényszerítő szervezetekre vonatkozó szabályokat (**szervezeti jog**),
- valamint a magatartás kikényszerítésének módját és a közigazgatás működési rendjét meghatározó szabályokat (**alaki vagy eljárási jog**),
- közigazgatásban dolgozók jogállására vonatkozó szabályok összesége (**személyzeti jog**).

IV. A közigazgatás funkciója és feladatai

A közigazgatás funkciói a közigazgatás társadalmi rendeltetését írják le, a közigazgatás alapvető rendeltetése pedig a közcélok, a közérdek érvényesítése. Végző funkciója azonban a végrehajtás: a közigazgatás a törvényhozás által megfogalmazottakat valósítja meg. Ez egyrészt az állami döntések előkészítését, másrészt azok végrehajtását, azaz megvalósításuk megszervezését jelenti.

A feladat a funkciók megvalósításához szükséges teendőket foglalja össze.

E szerint a közigazgatás feladatait általános megközelítésben négy fő feladatcsoportban foglalhatjuk össze: a biztonság garantálása, a pénzügyi igazgatás, a gondoskodás, illetve az infrastruktúra biztosítása és tervezés.

Ugyanakkor a feladatokat többféleképpen is csoportosíthatjuk, így a gyakorlatban szemléletesebb elhatárolást jelent, ha a közigazgatás feladatait ágazatok szerint csoportosítjuk. Így a teljesség igénye nélkül megkülönböztethetünk: oktatási igazgatási feladatokat, gazdaságirányítási feladatokat, fejlesztési feladatokat, adóigazgatási feladatokat, stb.

V. A közigazgatási jog alapelvei

A közigazgatással szemben megfogalmazott két legmeghatározóbb követelmény a **jogszerűség** (legalitás) és az **eredményesség**.

A közigazgatás jogszerűsége azt jelenti, hogy a közigazgatás csak törvényi felhatalmazás alapján cselekedhet, illetve a közigazgatási szervek csak a jogszabályok céljával összeegyeztethető módon gyakorolhatják hatásköreiket, azokkal nem élhetnek vissza. A közigazgatási szervek egyúttal kötelesek betartani és betartatni a jogszabályokat. A közigazgatással szemben az egyént jogvédelem illeti meg. Végül a közigazgatás jogszerűségének követelményéből fakad, hogy a közigazgatási szerveknek legalább közvetett demokratikus legitimitációval kell rendelkezniük, vagyis az általuk gyakorolt közhatalom forrása a népszuverenitás, a nép akarata. (A demokratikus legitimitáció azt jelenti, hogy a közhatalom birtokosának feladat- és hatásköre választások és kinevezések megszakítatlan láncolatán keresztül visszavezethető a közvetlenül a nép által választott legfőbb népképviselői szerv, vagyis az Országgyűlés döntésére. Mikor az igazgató járőr bírságot szab ki, közhatalmat gyakorol. Az ő tevékenységét a rendőrségről szóló törvény, illetve a konkrét eljárásra vonatkozó jogszabályok (pl. szabálysértési törvény) meghatározzák, amelyeket az Országgyűlés fogadott el. Mikor a bíró dönt személyes ügyünkben, közhatalmat gyakorol. Döntését befolyásolják a hatályos jogszabályok, illetve a közhatalom gyakorlásának lehetősége nem személyéhez, hanem pozíciójához kötött: a bíróvá váláshoz teljesítenie kellett az ezen pozícióval szemben támasztott követelményeket, majd a jogszabályokban foglaltak szerint a Köztársasági Elnök nevezi ki a bírót. A Köztársasági Elnököt az Országgyűlés az Alaptörvényben, illetve törvényben foglalt szabályoknak megfelelően választja meg. Vagyis ezen a láncolaton keresztül a bíró egyedi ügyben hozott döntése, amelynek érvényesülését az állam szükség esetén kikényszeríti, visszavezethető a demokratikus módon, közvetlenül a választópolgárok által megválasztott Országgyűlés akaratára.

Az eredményesség követelménye azt jelenti, hogy a közigazgatásnak képesnek kell lennie a közcélok megvalósítására, a közérdek védelmére, az állampolgárok érdekeinek védelmére és mindezt a lehető legkevesebb ráfordítással, viszont minél nagyobb szakértelemmel és operativitással kell megtennie.

VI. A közigazgatási jog forrásai

Az előző fejezetben megismerkedhettünk a jogrendszer tagozódásával és felépítésével, a jogforrások és a jogszabályok elhatárolásával, illetve a jogszabályok típusaival.

A közigazgatási jog forrásai elsősorban a közigazgatási normákat tartalmazó jogszabályok, illetve a közigazgatási jogviszonyokra vonatkozó bírósági döntések, egyéb jogforrások (pl. a Kúria jogegységi határozatai, az Alkotmánybíróság határozatai, az egyedi ügyben hozott bírói döntések közigazgatási ügyekben, stb.)

A közigazgatási jog forrásai között tartjuk számon a szintén korábban megismert közjogi szervezetszabályozó eszközöket, amelyek a közigazgatás szervezetén belülről ható, belső szervezeti normáknak tekinthetők (pl. szervezeti és működési szabályzatok, magatartási kódexek, stb.).

Ami a közigazgatási jogra vonatkozó, a közigazgatási jogot meghatározó jogszabályok körét illeti, jellemző az alacsonyabb rendű jogszabályok dominanciája (rendeletek). A közigazgatási jog legfontosabb szabályait természetesen az Országgyűlés által alkotott törvények, illetve maga az Alaptörvény képezi. A közigazgatási jog azonban az élethelyzetek széles körét fedi le, így sok esetben a törvényi rendelkezések felhatalmazása folytán megalkotott kormányrendeletek, miniszteri rendeletek, illetve önkormányzati rendeletek képezik a szabályanyag túlnyomó többségét.

A teljesség igénye nélkül a közigazgatási jog területén alkalmazott legfontosabb törvények:

- **2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról (hatósági eljárási kódex)**
- **2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról (a közigazgatási ügyszakban lefolytatott bírósági eljárások eljárásjogi szabályai)**
- **2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól**
- **2018. évi CXXV. törvény a kormányzati igazgatásról**

VII. Ellenőrző kérdések

1. Mi a közigazgatás fogalma? Hogyan határozná meg a közigazgatást?
2. Melyek a közigazgatás szabályozási területei?
3. Melyek a közigazgatási jog forrásai?
4. Soroljon fel néhányat a közigazgatást meghatározó legfontosabb törvények közül!

VIII. Ajánlott irodalom

FAZEKAS Marianna (szerk.): Közigazgatási jog – Általános rész I., (IV. átdolgozott és bővített kiadás) ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2019.

FAZEKAS Marianna (szerk.): Közigazgatási jog - Általános rész III. - II. átdolgozott kiadás ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2017.